

PAL JAS TUIS TARINA DOPING- UUTISESTA

**JOHANNA
AATSALO**

WSOY

**JA TOIMITTAJASTA,
JOKA HALUTTIIN VAIENTAA**

WSOY

**PAL
JAS
TUS
TARINA
DOPING-
UUTISESTA**

**JA TOIMITTAJASTA,
JOKA HALUTTIIN VAIENTAA**

JOHANNA AATSALO

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö Jokes ja WSOY:n kirjallisuussäätiö
ovat tukeneet kirjan kirjoittamista.

© JOHANNA AATSALO JA WSOY 2024
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
ISBN 978-951-0-50166-5
PAINETTU EU:SSA

SISÄLLYS

ENSIMMÄINEN OSA: SYYTÖS

Uutinen.....	9
Älä vastaa 34.....	25
Hiihtoniilot.....	39
Dopingampulli.....	47
Ihanat naiset rannalla.....	63
120/85.....	77
Matti Nykänen.....	104
Kuulustelu.....	119
Savolaismies.....	130
Päätoimittajan läksytys.....	140
Musta laatikko.....	144
Peitteleekö Jari Räsänen jälkiään?.....	163
Lisätutkintapyyntö.....	168
Onni ja epäonni.....	173

TOINEN OSA: OIKEUDENKÄYNTI

Valmistautuminen.....	195
Käräjäoikeus.....	203
»Jos tulen todistamaan, tyytit tulee ja ampuu minua polveen».....	221
Tuomio.....	227
Presidentinvaalit.....	234
Hovioikeus.....	237

KOLMAS OSA: TOTUUS

Lahti	255
Asianomistaja	264
Hiihto, huippu-urheilun johtava dopinglaji.....	274
Ero	285
Sankaritoimittaja.....	293
Oikeus.....	300
Epilogi	311
Kiitokset.....	318

ENSIMMÄINEN OSA

SYYTÖS

UUTINEN

KESKIVIikko 21. TAMMIKUUTA 1998

Kello lähestyi yhtä. Rullailin tuolillani työpisteeni luona edestakaisin jännittyneenä. Katseeni kiersi ympäri Suomen Tietotoimiston STT:n urheilutoimitusta. Kylmän valkoinen loisteputkivalo heijastui vaaleilta seiniltä. Katutasossa olevan toimituksen ikkunat oli peitetty kiinni olevin sälekaihtimin. Edessäni esimieheni Juha-Matin työpöydällä oli korkeat pinot lehtiä ja papereita. Pinoista erotui myös muutama pizzalaatikko ja käytetty servietti. Ilmassa leijaili vieno tupakantuoksu, joka pääsi tilaan tupakkatilan ovenraosta. Tuohon aikaan vielä sai polttaa sisällä, ja oli enemmän sääntö kuin poikkeus, että toimittajat tupakoivat.

Yksi työkaveri näytti lukevan näytöltään uutistoimiston päivittäistä uutislistaa, toinen selasi otsa rypyssä muistiinpanojaan kuin etsien taustatietoa tai haastattelun osaa pienestä lehdistöstään.

Sähkökellon viisari nytkähti viimeisen minuutin kohdalla. Kun kello oli tasan 13, keskusradiosta alkoi kuulua ääni: »STT:n uutisia».

Kuuntelin, miten kollegani Hans Wessman aloitti radiouutisten lukemisen tutulla ja luottamusta herättävällä, vähän robottimaisella nuotilla. Lähetys tehtiin STT:n omasta radiostudiosta uutistoimituksen tiloista Albertinkadulta ja välitet-

tiin Yleisradion kanavien kautta kaikkialle Suomeen. Wessmanin ääni kaikui toimituksessa: »Uutisotsikot: Suomalaista maajoukkue-tason mieshiihtäjää epäillään dopingista. Kouvolan hovioikeus on koventanut dollariväärennösjutun pääteki-jän tuomiota. Ruotsi vakoili 70-luvulla Neuvostoliittoa Suomesta.» Siinä se nyt sitten oli. Uutinen alkoi jämäkästi.

Ruotsalaisesta sairaalasta peräisin olevaa, varastettua synteet-tistä kasvuhormonia on toimitettu suomalaishiihtäjälle ensim-mäisen kerran jo vuonna 1996. Kasvuhormonin käyttö paransi hiihtäjän suorituskykyä viime vuonna jopa 20–30 prosenttia.

Suomalaisen käyttämä kasvuhormoni oli ensin tutkit-tu helsinkiläisessä yksityissairaalassa ja todettu siellä Suomen Tietotoimiston saamien tietojen mukaan puhtaaksi synteetti-seksi kasvuhormoniksi. Genotropin-nimellä myyty kasvuhor-moniampulli maksoi hiihtäjälle noin 10 000 markkaa.

Onnistuneen hormonikokeilun jälkeen aineesta kiinnostui-vat myös Hiihtoliiton johtavat henkilöt. Ruotsalaista kasvu-hormonia harkittiin hankittavaksi lisää Suomessakin toimi-valta kansainväliseltä liikemieheltä jatkokäyttöä varten useilla sadoilla tuhansilla markoilla. STT:n tietojen mukaan kasvu-hormonin käyttö on ollut lähes jatkuvaa.

Hans Wessman jatkoi uutisen lukemista. Tiesin ulkomuis-tista, miten se eteni, olin kirjoittanut sen moneen kertaan. Hiihtäjän ja liiton kannalta uutinen muuttui koko ajan huo-nommaksi. Uutisen loppupuolella oli vielä paljastus: »Luo-tettavien tietojen mukaan hormoniampulli myytiin hiihtäjä Jari Räsäselle.»

Noin 4 000 merkin jutun lukemiseen uutisissa kului hie-man reilut kaksi ja puoli minuuttia. Kaiken kaikkiaan uutis-lähetys kesti tasan neljä minuuttia, aivan kuten tavallisestikin.

Rullailin edelleen tuolillani. Itselläni oli täysin varma olo uutisestani ja toivoin sen antavan muille toimittajille eväitä

jatkojuttuihin, jospa muutkin olivat kiinnittäneet huomiota outoihin asioihin Hiihtoliiton ja hiihtäjien ympärillä.

Edellispäivänä uutisen kirjoitettuani toimituspäällikkö Reima Salmi ja päätoimittaja Kari Väisänen olivat kehuneet juttua. Lähdettyäni päätoimittajan huoneesta Salmi oli taputtanut minua olkapäähän.

»Hyvää työtä, Johanna.»

Arvostin huomiota, sillä yleensä tiiviissä uutistyössä ei paljon kiitoksia jaeltu. Olin edellisenä aamuna vielä tehnyt pieniä stilisointeja juttuun ja tarkastanut muutaman yksityiskohdan muistiinpanoistani ja nauhalta. Oikeasti minun ei olisi tarvinnut tehdä sitä, sillä muistin detaljit sanatarkasti. Jutun tärkeät yksityiskohdat olivat minulle täysin selkeät.

Olin oikolukenut jutun moneen kertaan ja lopulta tein vielä viimeisen, keskittyneen ja rauhallisen läpiluvun. Siihen piti keskittyä. Se oli minulle nopeana ihmisenä myös tärkeä hetki rauhoittua. Aika usein tein viimeisen tsekkauskierroksen lukemalla jutun ääneen hiljaa päässäni. Sen jälkeen lähetin jutun digitaalisessa toimitusjärjestelmässä toimituspäällikkö Reimalle.

Olimme lisäksi sopineet yhteisessä palaverissamme, että uutinen kierrätetään vielä uutistoimiston toimitussihteerien kautta. Näin lisättäisiin yksittäisen toimittajan turvallisuutta.

* * *

Nyt toimituksen väki kuunteli uutista keskittyneet ilmeet kasvoillaan. Katselin heitä rauhallisin mielin. En tiedä, mistä rauhallisuuteni kumpusi, mutta olin tyyni, vaikka oloni olikin vähän kummallinen. Laitoin tuntemukset edellisen yön lyhyiden yöunien piikkiin. Kun uutisen lopuksi mainittiin hiihtäjä Jari Räsäsen nimi, tunsin, kuinka adrenaliini humahti kehoni läpi.

Tässä sitä sitten ollaan, mietin itsekseni. En ajatellut olevani »sikakusessa», kuten äijämäisen urheilutoimituksen kielenkäy-

tössä oli tapana sanoa. Enemmänkin pohdin dopingongelman taustalla olevia ihmisiä, jotka saattaisivat hermostua.

»Johanna, tämä on raju juttu!» työparini Pekka huusi oman näyttöpäätteensä äärestä. Hän oli tehnyt pitkään urheilutoimittajan töitä ja seurasi hiihtoa ja mäkihyppyä. Hän oli aiemmin kertonut minulle Räsäsen rajusta hiihdosta Vantaalla järjestetyissä SM-kisoissa.

»Sehän hiihti kuin elukka ja pääsi kaikkien valmennusryhmien ulkopuolelta Trondheimin MM-kisoihin yllättävän vahvalla hiihdollaan. Se syrjäytti Sami Revon MM-joukkueesta», Pekka kertoi.

Muutama vuosi aiemmin hän oli se toimittaja, joka kertoi suomalaisten mäkihyppääjien bilettämisestä ja ryypiskelystä Falunin mäki kilpailun viikonloppuna. Muistan, kun hän kertoi, ettei häntä seuraavana päivänä päästetty hyppääjien tiedotustilaisuuteen, kostona hyppääjien bilettämisestä kertovasta jutusta.

Kiihkeän keskustelun jälkeen mäkihyppääjien taustaryhmä kuitenkin pitkin hampain päästi hänet mukaan. Urheilijoiden juopottelu ja sekoilu haluttiin lakaista peiton alle, se ei kerta kaikkiaan sopinut kerrottavaksi kaikelle kansalle. Matti Nykäsen toilailut olivat traumatisoineet mäkihyppävien pitkäksi aikaa eikä uusia skandaaleja enää haluttu.

Olin tehnyt Pekan kanssa töitä vuodesta 1996 lähtien ja hän oli juuri siirtymässä työkierron myötä STT:n oikeustoimittajaksi, joten minulle oli tulossa uusi työpari. Oli sääli, että boheemi työkaverini oli vaihtamassa toimitusta, koska tulin hänen kanssaan hyvin toimeen ja hän oli älykäs ja hyvä keskustelija.

Uudeksi työparikseni oli tulossa vakituinen avustaja Antti, hiljainen introvertti, joka ei koskaan vaivautunut edes sanomaan huomenta. Hän oli ilmeisesti katkera siitä, ettei häntä aikoinaan ollut valittu urheilutoimitukseen vakituisesti toimittajaksi, vaan valinta oli kohdistunut minuun.

Ruotsinkielisen urheilutoimituksen toimittajista paikalla oli aina mukava ja ystävällinen Carl-Erik. Hän vaikutti vai- sulta ja oli Pekkaa varovaisempi kommentissaan.

»Huh, Johanna, kova uutinen.»

Toimituksen käytäviltä kuului hyväksyviä kommentteja. Se tuntui tietysti mukavalta, koska takana oli pitkä urakka. Asioiden selvittelyyn oli kulunut kuukausia, ja olin tehnyt työtä aina, kun minulla oli ollut aikaa ja lisäksi suuren osan vapaa-ajallani.

Uutisten jälkeen jatkoin päivälle suunniteltuja tehtäviäni. Olin luvannut järjestää päätoimittajan luvalla urheilutoimi- tuksen väelle Naganon talviolympialaisiin yhtenäiset kisa- asut. Naganon kisat alkaisivat muutaman viikon kuluttua. Keskittymiseni ei olisi riittänyt juuri mihinkään muuhun. Minulla oli vaaterumbasta kokemusta, sillä olin aiemmin jär- jestänyt Opiskelijoiden liikuntaliiton puheenjohtajana kisa- vaatetuksen opiskelijoiden talvi- ja kesäolympialaisiin Uni- versiadeihin.

Kävin hakemassa valitut vaatteet Espoosta maahantuojaan varastolta ja raahasin suuret pahvilaatikot toimitukseen. Perustin jakelupisteen työpöytäni nurkalle. Yksi ei osan- nut päättää, minkä takin ottaisi, ja toisen takki ei mennyt kiinni vatsan kohdalta, mutta kolmas oli oikein tyytyväinen. Pohdimme hetken myös vaatteiden verotusarvoja. Seuraa- vaksi vein vaatteet yläkertaan Naganoon liittyville uutis- ja toimituspäälliköille.

Kotimaan uutisista vastaava uutispäällikkö Meeri tuli luokseni.

»Kari tuntui olevan oikein tyytyväinen uutisen julkistami- sen jälkeen. Saimme vähän uutta vipinää toimitukseen. Hän sanoi olevansa tyytyväinen tehdystä uutistyöstä», Meeri ker- toi minulle.

Seuraavaksi pitkän linjan oikeustoimittaja Juha käveli työ- pisteeltään luokseni ja pyysi hieman sivummalle.

»Muistathan Johanna, että sinulla on oikeus pitää kiinni lähdesuojastasi. Älä koskaan paljasta sitä kenellekään, vaikka sinua kuinka painostettaisiin. Jos tarvitset mitä tahansa tukea, älä epäröi pyytää, olen sinun puolellasi», Juha sanoi.

Kiitin Juhaa. Kerroin pitäväni tietysti kiinni journalistin ohjeista ja toimivani vain ja ainoastaan niiden mukaan.

Lähdin takaisin alakertaan. Urheilutoimituksessa iltavuorolaisetkin olivat saapuneet paikalle ja juttelivat hyväntuulisesti. Ruotsinkielisen urheilun Erika huuteli näyttöpöytänsä takaa. Hän oli taustaltaan entinen urheilija, joten juttelimme usein eri lajien valmentautumisesta. Uinti oli erityisesti hänen sydäntään lähellä.

»No miettiikö joku vielä, mistä jotkut rytmihäiriötkin johtuvat», hän vitsaili.

Puhuimme pitkään sydämen toiminnasta ja kasvuhormonin aiheuttamista sydänlihaksen muutoksista. Liikuntatieteilijänä tiesin, että kasvuhormonin käyttö kasvattaa kaikkea kehon lihaskudosta, myös sydänlihasta. Hormoni ei valitse kasvukohteekseen vain niin sanottuja luurankolihasia vaan kasvattaa ja vahvistaa kaikkea kehossa olevaa lihaskudosta. Kun aineen käyttö loppuu, lihakset alkavat surkastua. Sydänlihaksessa pienentyminen voi aiheuttaa ongelmia sydänlihasta ympäröivän verkkomaisen johtoratajärjestelmän sähköiselle toiminnalle, kun sidekudoksinen verkkokin kutistuu lihaksen ympärillä. Ja näin saadaan aikaan riski rytmihäiriöille.

»Rytmihäiriöt ovat vaarallisia ja tämä onkin yksi dopingin käyttöön liittyvistä riskeistä. Pahat rytmihäiriöt voivat johtaa äkkikuolemaan», sanoin Erikalle.

Joku huusi ruutunsa ääreltä, että Hiihtoliitto ilmoittaa järjestävänsä tiedotustilaisuuden illansuussa Ostrobotnialla eli tuttavallisemmin Bottalla. Osasin odottaa, että näin kävisi. Vitsailimme, kuka toimituksesta sinne menisi. Oma työvuoroni loppuisi ennen tilaisuutta, ja ymmärsin kyllä, ettei minun olisi turvallista mennä tilaisuuteen.

Vuoro osui Reetulle, joka alkoi tuttuun tapaansa varjonyrkeillä työpöytänsä äärellä. Hän oli omavoimainen vahva persoona, joka välillä asettui kaikkietävän urheiluasian tuntijan rooliin ja antoi varsin kovalla luottamuksella milloin sijoitusvinkkejä, milloin tekniikkaohjeita tai valmennusneuvoja jopa maajoukkue-tason urheilijoille. Tällainen käytös tuntui olevan yleinen ominaisuus etenkin kouluttamattomille urheilutoimittajille – kuvitteellinen ajatus siitä, että urheilua seuraamalla oppii tietämään kaiken valmentamisesta ja valmentautumisesta.

Puolisoni Sami tuli hakemaan minua töistä tuttuun tapaan, ja ajelimme puolen tunnin matkan kotiin. Koko automatka kului uutisesta puhuessa.

»No huh, siitähän tulikin sitten oikein kunnan juttu. Olet tehnyt kovaa työtä», Sami sanoi.

»En ole syönyt tänään mitään. En ole huomannut edes nälän tunnetta, kun uutisen tuoma adrenaliinipiikki on pitänyt minut vauhdissa koko päivän. Tehtäisiinkö spagettia vai nachoksia?»

Sami tiesi, mistä jutussa oli kyse, sillä olin kertonut hänelle pääpiirteittäin selvityksistäni. Olin myös kysellyt häneltä vinkkejä muutamiin yksityiskohtiin, esimerkiksi siitä, miten poliisi olisi asiaa selviteltyt. Sain häneltä tärkeitä vinkkejä siihen, miten lähteiltä saatuja asioita saattoi tarkastaa ristiin ilman, että paljasti, mitä toinen lähde oli kertonut.

Sami osasi auttaa, sillä hän työskenteli tutkijana Helsingin poliisilaitoksen huumorikosyksikössä ja oli kokenut ja erittäin taitava omassa työssään. Hänet tunnettiin äärimmäisen kovapintaisena kuulustelijana ja monen eri poliisitaidon kouluttajana. Ihmisenä ja puolisona hän oli positiivinen, huumorintajuinen ja avoin. Jaoimme samat elämänarvot, ja elämämme oli urheilullista, sosiaalista ja aktiivista.

Liikaa en Samin töistä koskaan halunnut tietää, sillä poliisin puolisona syvällä sisimmässä oli aina pieni pelko siitä, että jotain kauheaa voisi tapahtua, myös lähipiirille. Rikolliset osasivat kylvää pelkoa, ja painostamalla pyrittiin vaikuttamaan tutkijoihin, jotta nämä jättäisivät tietyt rikollisryhmät rauhaan. Sami tietysti kantoi työtehtävissään mukana käsiasetta.

Eniten minua pelotti kuitenkin ammutuksi tulemisen mahdollisuus. Eräs huumerikosyksikön tutkinnanjohtajista oli saanut luodin sydämeensä tutkintakeikalla muutama vuosi aiemmin, ja hän oli pelastunut kuolemankielistä vain sen vuoksi, että laukaus oli ammuttu lähellä Meilahden sairaalaa.

Opin kuitenkin vuosien myötä luottamaan Samin ammatitaitoon ja harkintaan, ja pystyin yleensä sulkemaan pelon pois arjestani. Kannoin käsilaukussani tai taskussani pippurisumutetta, sillä työaikojeni vuoksi kuljin kaupungilla myös iltamyöhään. Tarvittaessa olisin osannut puolustaa itseäni myös harrastukseni, japanilaisen jujutsun tekniikoiden avulla.

Yhteiselomme alkuvuosina kotioveamme Helsingin keskustassa käytiin potkimassa ja ovikelloa rimputtamassa. Oli onneton yhteensattuma, että rapussamme eräs asunto kuului moottoripyöräjengi Helvetin enkelien johtohahmolle, jonka luona pikkurikolliset juoksivat hoitamassa asioita. Oli kätevä potkaista »kytän» kotiovea matkalla yläkerroksiin.

Häirintä päättyi, kun eräänä iltana kyllästyin pelästyttelyyn. Taas yhden potkun jälkeen sain rohkeuskohtauksen ja huusin porraskäytävään iso koira jalkojeni vieressä, että nyt loppuu se potkiminen tai päästän suojelukoulutetun koiramme rappuun. Bokserimme Juuso oli toki hyvin koulutettu ja olisi taatusti ollut riittävä uhka ja suoja, mutta ei se sentään suojelukoulutettu ollut. Ulkonäöltään se oli aivan yhtä gangsterimainen kuin potkijatkin mutta sydämestään kiltti enkeli.

Aika pian tapahtuneen jälkeen päätimme rakentaa omakotitalon maaseudun rauhaan, sopivan matkan päähän Helsin-

gistä. Jatkossa meillä oli kaksi isoa koiraa, jotka taatusti nosivat kynnystä tunkeutua kotiimme.

Emme yleensä puhuneet työasioista kotona, eikä Sami omistaan mitään voinutkaan kertoa. Toki tiesin pääpiirteisään, mitä hänen työhönsä kuului ja senkin, että työ oli välillä vaarallista, sillä sitä tehtiin ammattirikollisten parissa.

Mielessäni oli tarkasti se, kun lokakuussa 1997 tanskalainen ammattirikollinen Steen Christensen teloitusmaisesti ampui kaksi poliisia Helsingin Tehtaankadulla. Sami teki tähänkin tutkintaan tarkastuksia ja lähti hälytyksen tultua kotoa töihin. Vuotta aiemmin Samin esimiehen Jari Aarnion pihalle oli heitetty käsikranaatti. Sami oli yksi tämänkin tutkinnan pääkuulustelijoista. Teosta tuomittiin tunnettu huume- ja väkivaltarikollinen Raimo Tienhaara ja seitsemän muuta miestä, joiden katsottiin valmistelleen tekoa ja hankkineen käsikranaatin yhdessä.

Tekemäni uutinen oli noussut päivän ykkösuutiseksi. Se ei tietenkään yllättänyt. Ostrobotnian sali oli täynnä toimittajia, valokuvaajia ja tv-kameroita. Hiihtoliiton johtajan Esko Ahon ja toimitusjohtajan Esa Klingan edessä oli mikkimeri, miehet istuivat kasvot vakavina pitkän pöydän ääressä. Mietin hetken tilaisuuden pitopaikkaa. Se ei taatusti ollut valikoitunut sattumalta.

Ostrobotnian sali tunnetaan suurten tunteiden perinteisenä tyysijana; tilaisuuksia ovat siellä pitäneet muun muassa jääkäriiliike ja Akateeminen Karjala-seura. Siellä Urho Kekkonen piti legendaariset puheensa. Nyt vuorossa oli Hiihtoliitto. Minusta tuntui, että entinen pääministeri ja keskustan puoluejohtaja Esko Aho oli aloittanut oman pelinsä. Hänet tunnettiin tiukoissa paikoissa pokerikasvoisena johtajana, joka teki kylmänviileitä päätöksiä.

Uutisemme julkaisemisesta oli kulunut muutamia tunteja. Katsoin televisiota ja yritin ymmärtää mitä Aho ja Klinga sanoivat. He käänsivät asian pääläelleen, suojellakseen omiaan.

»Tähän mennessä ei ole tullut selville, näissä selvityksissä, joita olemme tämän päivän aikana tehneet, mitään sellaista, joka viittaisi, että Hiihtoliiton johtavat henkilöt tai edustus-hiihtäjät olivat jollain tavalla tällaiseen toimintaan sotkeutuneet. Ja kuten hyvin tiedätte, myös Jari Räsänen on kieltänyt olleensa mukana tällaisessa toiminnassa», Aho aloitti.

Hän vaikutti tuohtuneelta ja ärtyneeltä. Äänensävy oli kii-vas, kiukkuinenkin, ja lauseet olivat lyhyitä, toteavia. Katse oli tiukka ja tuntui kuin hän tuijottaisi minua vihaisena tele-visoruudun läpi.

Vajosin syvemmälle sohvalle katsomaan absurdintuntuista näytelmää. Piti hengittelä muutama kerta syvempään ja jatkaa kuuntelua. Klinga vaikutti turhautuneelta, näytti siltä kuin hän olisi halunnut paiskata edessään olevat paperit lattialle. Hän kuitenkin nosti paperit eteensä. Lukulasit roikkuivat nenällä. Suuni loksahdi auki hämmästyksestä, kun hän alkoi puhua.

»Tämä, joka on tämä STT:n tiedote, niin tässä voisi sanoa, että teksti on suurin piirtein kuin jotain salapoliisiromaania, jossa puhutaan varastetusta tavarasta ja viitataan Hiihtoliiton johtohenkilöihin ja mainitaan, että useilla sadoilla tuhansilla markoilla on päätetty hankkia tällaisia aineita. Henkilökohtaisesti sanon näin, että tässä on kyseessä vakavan luokan kunnianloukkaus. Tämäntyyppisiä väitteitä esitetään ilman mitään perusteita.»

Ahon ja Klingan monologioiden jälkeen toimittajajoukosta kuului ensimmäinen kysymys, jonka esitti Ylen uutisten toimittaja Markku Lehtola.

»Miksi STT välittäisi tämäntyyppisen suuren luokan ankan (perättömän uutisen) juuri ennen olympiakisoja ja ottaisi sen

riskin, että Hiihtoliitto lähestyy jollakin kunnianloukkaus-syytteellä ja mahdollisesti suurella vahingonkorvausvaatimuksella?»

Loistava kysymys, ajattelin mielessäni.

Aho keskeytti kysymyksen.

»Meidän ei onneksi tarvitse vastata siihen kysymykseen, meillä ei tarvitse olla selityksiä.»

»Joku selitys pitäisi olla...», Lehtola yritti jatkaa, mutta Aho keskeytti puheen.

»Meillä ei tarvitse olla selityksiä. Selitykset ovat kyllä STT:n puolella. Niitä kannattaa kysyä sieltä, emme esitä edes arvailuja.»

Lehtola yritti vielä kolmannen kerran. »Ei kai meidän pitää uskoa, että STT on siis niin tolvana, että se lähtisi ilman mitään...»

Aho keskeytti jo kolmannen kerran. Hän alkoi kertoa, miten tilaisuus oli Hiihtoliiton tilaisuus ja miten he voivat kertoa vain sitä, mitä liitto tekee ja mitkä ovat heidän motiivinsa ja päämääränsä. Ahon mukaan olimme uutisoinnillamme aiheuttaneet vahinkoa suomalaiselle hiihtourheilulle ja erityisesti suomalaisten urheilijoiden valmistautumiselle Naganon olympialaisiin. Lisäksi hän painotti, että hänen ja Klingan tehtävänä oli tilaisuudessa pienentää aiheutettua vahinkoa.

»Muihin kysymyksiin emme tänään halua kaivella vastauksia, ja se nähdään, kiinnostaako tämä aihe huomenna.»

Aho painotti, että Hiihtoliiton tehtävänä oli selvittää asia mahdollisimman huolellisesti, niin hyvin kuin he tässä asiassa pystyisivät toimimaan. Hän lupasi seuraavana päivänä kertoa kaikkien muiden osallisten henkilöiden tilanteen.

»Tässähän annetaan sellainen kuva, että Suomen edustus-hiihtäjät yleisesti käyttävät kasvuhormonia, joka on erittäin kova väite, ja varsinkin kun se esitetään juuri ennen vuoden tärkeimpien kilpailujen, olympiakisojen alla... Väkinis-

kin tulee mieleen, siitäkin huolimatta, että olemme tottuneet luottamaan Suomen Tietotoimistoon, tulee mieleen, mitkä ovat tällaisen väitteen motiivit.»

Huokaisin syvään. En kirjoittanut uutisessani mitään siitä, että muut edustushiihtäjät olisivat yleisesti käyttäneet kasvuhormonia, eikä olympiakisoilla ollut mitään tekemistä uutisen julkaisuajankohdan kanssa. Utinen julkaistiin heti, kun minä ja päätoimittaja katsoimme, että se on valmis. Aho ei suoranaisesti valehdellut kuvaillaan uutisen sisältöä, mutta hän vääristeli ja dramatisoi sen sisällön omaksi edukseen.

Seuraavaksi Aho alkoi luoda erilaisia salaliittoteorioita ja mielikuvia tahallisesta sabotaasista ja viittasi edellä sano- maansa. Kuuntelin ihmeissäni. Oliko vielä jotain muitakin salaliittoteorioita, joista hän ei tilaisuudessa puhunut. Katsoin välillä Samia. Pudistelimme päätämme.

»Siis mitä ihmettä? Kovilla kierroksilla käyvät. Tunteet läik- kyvät yli», Sami sanoi.

Näin, että Ahon toiminta alkoi ärsyttää Samia. Hänellä oli poliisina korostunut oikeudenmukaisuuden tunto, epärehel- liseltä tuntuvat selittelyt ärsyttivät häntä suuresti.

Yritin itse pysyä rauhallisena. Aho näytti televisiossa käyvän ylikierroksilla. Klinga nojaili tuolinsa selkänojaan ja yritti vai- kuttaa rauhalliselta. Hänen kehonsa kuitenkin kertoi sanat- tomasti omaa kieltään. Kokenut kuulustelija arvioisi asennon perustella hänen olleen turhautunut eivätkä toimittajien jat- kokysymyksetkään tuntuneet miellyttävän.

Aho selitti, kuinka Hiihtoliitossa olisi ollut valmius selvit- tää uutisen väitteitä jo ennen kuin se julkaistiin. Ajatus oli aivan absurdi. Ei journalistisesti tehtyjä uutisia epäkohdista voida »korjata» tai pestä puhtaaksi etukäteen ja painaa sen jälkeen löydöksiä villaisella.

Minusta tuntui, että monelta toimittajalta oli jäänyt huo- maamatta tai noteeraamatta se, että urheilutoimitukset jopa elivät liikaa lajiliittojen ja urheiluvaikuttajien ehdoilla. Jos

uutisointi ei miellyttänyt, ovet tilaisuuksiin ja tapahtumiin sekä arvokisoihin sulkeutuivat ja kisapassit jäivät saamatta. Toimittajien osallistumiset lajien arvokisoihin hoituivat usein lajiliittojen tiedottajien kautta.

Toimittajat yrittivät vielä kysyä, mitä Hiihtoliitto yritti selvityksillään oikein selvittää ja keitä selvitysvelvollisuus koski. Aho vaikutti kyllästyneeltä.

»Meillä ei ole mitään muuta selvittämisen tarvetta kuin nämä väitteet, joita on julkisuuteen esitetty... Ei meillä ole käytössä kuin ihmisen sana, ja siihen pitää voida luottaa.»

Toinen toimittaja kysyi vielä, oliko nyt aidosti kyse niin kamalasta uutisesta, että tämä kaikki oli niin hirveää.

Kysymys tuntui minusta juuri oikealta. Mielessäni kiitin toimittajan arvostelukykä. Vihdoinkin joku tajusi tämän eikä lähtenyt tunteilemaan.

»Kyllä se, että käytettäisiin tällaisia aineita ja olisi sotkeuduttu rikollisella tavalla hankittujen aineiden levittämiseen ja käyttöön, se ei ole mikään pikkujuttu. Kyse on koko hiihtourheilun julkisesta kuvasta ja sen kuvan töhrimisestä», Aho vastasi.

Ohjelmaan tuli mukaan vielä pieni klippi Klingan haastattelusta. Siinä Klinga ihmetteli minun mielikuvitukseni lentoa ja sitä, miten olenkaan voinut keksiä koko tarinan. Tilanne oli täysin absurdi. En muista, milloin viimeksi yksittäinen toimittaja olisi nostettu esille tällä tavalla.

»Siis mitä helvettiä? Onko Klingalla lähtenyt mopo nyt ihan käsistä? Missä maailmassa hän oikein elää. Kuvitteleeko tuo ihan oikeasti, että näitä juttuja keksitään omasta päästä. Voi herranjumala sentään», sanoin Samille.

Kun ohjelma tilaisuudesta päättyi, tunnelmani olivat kah-tiajakoiset. Osa toimittajista oli asian päällä kriittisellä asenteella, osa tuntui hämmentyneiltä. Osan mielestä uutinen oli törkeä teko, jolla tuhottiin suomalaisen hiihtourheilun maine. Pyhää asiaa oli mustamaalattu.

**TOSITARINA
TOIMITTAJASTA,
JOKA PALJASTI
HÄPEÄLLISEN VALHEEN,
JA MIEHISTÄ,
JOTKA HALUSIVAT
VAIENTAA HÄNET.**

www.wsoy.fi

99.1

ISBN 978-951-0-50166-5